

«Ανάλυση υπάρχουσας κατάστασης για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στο Α' και Β' Επίπεδο των ΤΠΕ»

Μόσχου Ευαγγελία

Δασκάλα στο 72^ο Δημοτικό Σχολείο Θεσσαλονίκης
emoschou@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία έχει ως στόχο να εξετάσει την επίδραση που είχε η επιμόρφωση των Α' και Β' επιπέδου στις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) για τους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η διερεύνηση του ερωτήματος αυτού βασίστηκε στην επισκόπηση σχετικής βιβλιογραφίας και ειδικότερα 5 δημοσιευμένων άρθρων. Τα επιμέρους ερωτήματα που επιχειρήθηκαν να διερευνηθούν είναι: α. Το επίπεδο βελτίωσης συγκεκριμένων γνώσεων και δεξιοτήτων των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών β. Οι στάσεις τους απέναντι στις ΤΠΕ και γ. Η χρήση των ΤΠΕ για προσωπικούς και διδακτικούς σκοπούς.

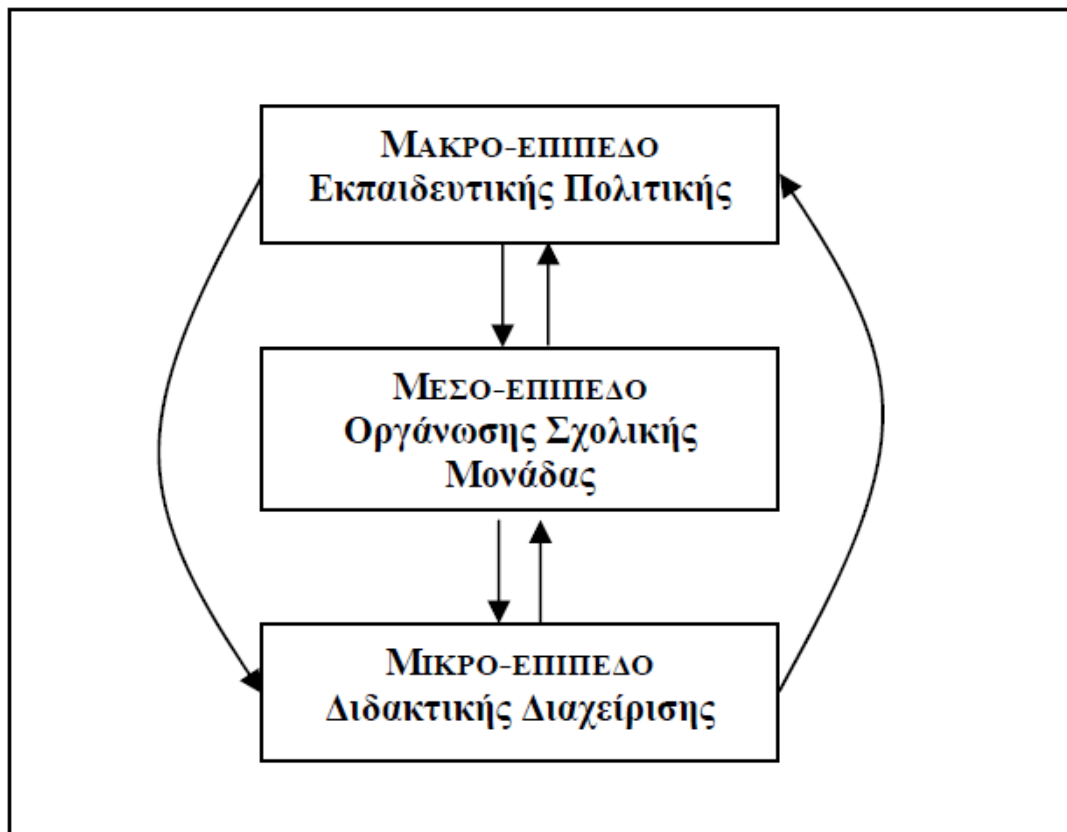
ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: ΤΠΕ, Επιμόρφωση εκπαιδευτικών, Α' και Β' επίπεδο.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών είναι θεσμός στρατηγικής σημασίας τόσο για τη συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη και εξέλιξη των εκπαιδευτικών όσο και για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη των ίδιων των εκπαιδευτικών συστημάτων. Η ανάγκη για επιμόρφωση των εκπαιδευτικών έχει αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια με τη διείσδυση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην εκπαίδευση επιχειρώντας να καλύψει τις επιμορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών, να αντιμετωπίσει τους παράγοντες που εμποδίζουν τη συχνή χρήση στη μαθησιακή διαδικασία και να αλλάξει τη κουλτούρα των σχολείων ώστε να καταφέρουν να εντάξουν αποτελεσματικά τις ΤΠΕ στις καθημερινές τους πρακτικές. Τέτοιοι παράγοντες αποτελούν η ο χαμηλός βαθμός εξοικείωσης με τις ΤΠΕ, η έλλειψη υλικοτεχνικής υποδομής και κατάλληλου εκπαιδευτικού λογισμικού, οι χρονικοί περιορισμοί και άλλης φύσης προβλημάτων που θέτουν τα Αναλυτικά και Ωρολόγια προγράμματα, τα τεχνικά προβλήματα που προκύπτουν, η κουλτούρα των ελληνικών σχολείων που συχνά είναι εχθρική προς οποιαδήποτε καινοτομία, η αρνητική στάση των εκπαιδευτικών των ΤΠΕ (Σέργης & Κουτρούμάνος, 2013). Η επιμόρφωση σε θέματα διδασκαλίας και μάθησης με ΤΠΕ είναι σημαντικοί παράγοντες για την ενσωμάτωση και χρήση τους στη διδακτική διαδικασία. Εάν η εκπαίδευση είναι ανεπαρκής ή ακατάλληλη, τότε οι εκπαιδευτικοί δεν είναι ικανοποιητικά προετοιμασμένοι κι έχουν χαμηλή αυτοπεποίθηση για την εισαγωγή και χρήση των ΤΠΕ στη διδασκαλία (Μητσιοπούλου & Βεκύρη, 2011).

Για την ουσιαστική αλλά και κατάλληλη αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία, απαιτούνται δράσεις και λειτουργίες σε τρία διακριτά επίπεδα (Δημητρακοπούλου, 2003).

(i) Το επίπεδο της Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Μακρο-επίπεδο): όπου οι δράσεις, διαμορφώνουν ως ένα βαθμό καταρχάς τις συνθήκες μέσα στις οποίες λειτουργούν οι σχολικές μονάδες, καθώς και το προφίλ και το ρόλο των στελεχών εκπαίδευσης, αλλά και στο μικροεπίπεδο του διδάσκοντα (με το εκπαιδευτικό υλικό που του προσφέρουν, ή με την εκπαίδευση και στήριξη που του παρέχουν). (ii) Το επίπεδο των Σχολικών Μονάδων: όπου οργανωμένες προσπάθειες στο επίπεδο της σχολικής μονάδας, όχι μόνο διευκολύνουν το έργο των εκπαιδευτικών αλλά και το αναδεικνύουν. (iii) Τέλος, το μικροεπίπεδο της Διδακτικής Διαχείρισης, του κάθε εκπαιδευτικού, ο ρόλος του οποίου είναι πάντα κεντρικός.

Σχήμα 1: Διαστάσεις "Ένταξης των ΤΠΕ στην Εκπαίδευση" (Δημητρακοπούλου, 2003).

Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών εστιάζεται στο τρίτο επίπεδο, το Μικρο-επίπεδο της Διδακτικής Διαχείρισης.

ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΠΕΔΙΟΥ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΣΤΑΣΕΩΝ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

Την τελευταία εικοσαετία έχουν γίνει επιμορφώσεις μικρής ή μεγάλης διάρκειας για την για την ένταξη των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στο εκπαιδευτικό σύστημα της Δευτεροβάθμιας και της Πρωτοβάθμιας Ελληνικής Εκπαίδευσης. Από αυτές ξεχωριστή θέση κατέχουν οι

επιμορφώσεις ευρείας κλίμακας Α' και Β' Επιπέδου, στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος Κοινωνία της Πληροφορίας (Ε.Π. Κ.τ.Π). Τα δύο αυτά προγράμματα χαρακτηρίζονται από τη σχετικά μεγάλη διάρκεια, την πολύ μεγάλη συμμετοχή των εκπαιδευτικών των δύο βαθμίδων, στο ότι συνδύαζε την επιμόρφωση και την πιστοποίηση των εκπαιδευτικών και από το μεγάλο σχετικά ενδιαφέρον από την πλευρά του ΥΠΕΠΘ, της ακαδημαϊκής και της εκπαιδευτικής κοινότητας. Το πρόγραμμα Κοινωνία της Πληροφορίας με την Α' και Β' φάση προέβλεπε να καλύψει τις επιμορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών για τη χρήση των ΤΠΕ καθώς και τη διδακτική τους αξιοποίηση στην τάξη. Τα δύο αυτά προγράμματα είχαν ως στόχο τον τεχνολογικό γραμματισμό των εκπαιδευτικών και την αλλαγή της εκπαιδευτικής κουλτούρας και την ένταξη των ΤΠΕ στην καθημερινές πρακτικές των σχολείων. Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στις ΤΠΕ εντάσσεται στη γενικότερη στρατηγική της αναβάθμισης της ποιότητας της εκπαίδευσης στη χώρα μας με τελικό σκοπό την ενδυνάμωση του ατόμου στη σύγχρονη κοινωνία της γνώσης (Γκλαβός κ.α., 2010). Το πρώτο πρόγραμμα ονομαζόταν "Απόκτηση βασικών γνώσεων και δεξιοτήτων στην χρήση των ΤΠΕ" (Επιμόρφωση Α' επιπέδου, 48 ωρών) και κάλυψε εισαγωγικές έννοιες της πληροφορικής και χρήσης του υπολογιστή. Το δεύτερο πρόγραμμα (δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί) έχει τίτλο "Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών στη Χρήση και Αξιοποίηση των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διδακτική Διαδικασία" (επιμόρφωση Β' επιπέδου, 96 ωρών). Το περιεχόμενο του εστιάζει στις αρχές παιδαγωγικής αξιοποίησης των ΤΠΕ και στην απόκτηση δεξιοτήτων, ανά κλάδο εκπαιδευτικών, για την παιδαγωγική αξιοποίηση εκπαιδευτικού λογισμικού και εργαλείων γενικής χρήσης. Βασική προϋπόθεση για τη συμμετοχή ενός εκπαιδευτικού στο Β' επίπεδο είναι η επιτυχής ολοκλήρωση του Α' επιπέδου επιμόρφωσης και η με εξετάσεις πιστοποίησή του. (Σέργης & Κουτρομάνος, 2013). Τα προγράμματα αυτά κατάφεραν για μια δεκαετία περίπου να απορροφήσουν σημαντικούς κοινοτικούς και εθνικούς πόρους και να κερδίσουν το ενδιαφέρον της εκπαιδευτικής κοινότητας. Κατάφερε τελικά το συγκεκριμένο επιμορφωτικό πρόγραμμα της Κοινωνίας της Πληροφορίας να πετύχει τους αρχικούς του στόχους και να καταφέρει να εντάξει τις ΤΠΕ στην καθημερινότητα των ελληνικών σχολείων. Η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των παραπάνω επιμορφωτικών προγραμμάτων για την ένταξη των ΤΠΕ ανάγεται σε ύψιστης σημασίας ζήτημα για την αποτελεσματική εφαρμογή της εκπαιδευτικής πολιτικής (Γιαβρίμης, 2013).

Η παρούσα εργασία έχει ως στόχο να εξετάσει την επίδραση που είχε η επιμόρφωση των Α' και Β' επιπέδου στις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) για τους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η διερεύνηση του ερωτήματος αυτού βασίστηκε στην επισκόπηση σχετικής βιβλιογραφίας και ειδικότερα 5 δημοσιευμένων άρθρων. Οι άξονες διερεύνησης είναι οι ακόλουθοι:

α. Το επίπεδο συμμετοχής των εκπαιδευτικών της Α/θμιας και Β/θμιας εκπαίδευσης στην Επιμόρφωση Α' και Β' επιπέδου και στη διαδικασία της πιστοποίησης.

β. Το επίπεδο βελτίωσης συγκεκριμένων γνώσεων και δεξιοτήτων των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών

γ. Το επίπεδο της αλλαγής στάσεων απέναντι στις ΤΠΕ και

δ. Το επίπεδο χρήσης των ΤΠΕ για προσωπικούς και διδακτικούς σκοπούς μετά τη λήξη των προγραμμάτων επιμόρφωσης Α' και Β' επιπέδου.

Τα άρθρα που επιλέχθηκαν έπρεπε να είναι δημοσιευμένα σε επιστημονικά περιοδικά ή πρακτικά συνεδρίων και αναζητήθηκαν στο διαδίκτυο (ιστοεξερεύνηση στο GOOGLE) με τη βοήθεια σχετικών λέξεων κλειδιών. Επιλέχθηκαν άρθρα μετά το 2010 και όσο το δυνατόν πιο πρόσφατα, ώστε να παρουσιάζουν έρευνες που πραγματοποιήθηκαν σε περίοδο των τελευταίων φάσεων των επιμορφωτικών προγραμμάτων Α' και Β' Επιπέδου. Τα συγκεκριμένα άρθρα που επιλέχθηκαν θα αναφερθούν και θα παρουσιαστούν στο επόμενο κεφάλαιο.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ «ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ» ΠΟΥ ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΝ ΑΠΟ ΤΑ ΑΡΘΡΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟΥΣ ΑΞΟΝΕΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

Τα άρθρα που επιλέχθηκαν είναι τα ακόλουθα:

1^ο Άρθρο: Απολογισμός των έργων επιμόρφωσης-πιστοποίησης εκπαιδευτικών σε βασικές δεξιότητες των ΤΠΕ στην εκπαίδευση (Γκλαβάς κ.α., 2010).

Το παρόν άρθρο επιλέχθηκε γιατί αφορά στην παρουσίαση και απολογισμό των προγραμμάτων επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σε βασικές δεξιότητες των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) στην Εκπαίδευση (Α' και Β' Επιπέδου) που υλοποίησε το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠ.Ε.Π.Θ.) στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος Κοινωνία της Πληροφορίας (Ε.Π. Κ.τ.Π.) και του Επιχειρησιακού Προγράμματος Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ.) για την οκταετία 2002 – 2009 με αλληπάλληλες χρονικές περιόδους επιμόρφωσης και πιστοποίησης. Ειδικότερα στο πρώτο μέρος του περιγράφει την οργανωτική δομή και τον τρόπο υλοποίησης των συγκεκριμένων επιμορφωτικών προγραμμάτων. Στο δεύτερο μέρος, που είναι και το πιο ενδιαφέρον, πραγματοποιεί στατιστική περιγραφή επεξεργασμένων στοιχείων τα οποία προέκυψαν από το πληροφοριακό σύστημα διαχείρισης των δύο έργων σε όλη την επικράτεια για τη χρονική περίοδο που αναφέρεται παραπάνω.

Ειδικότερα στο συγκεκριμένο άρθρο αναφέρεται ότι:

Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα δύο έργα κάλυψε το χρονικό διάστημα από το 2002 έως το 2008.

Ανά βαθμίδα εκπαίδευσης παρατηρήθηκαν τα εξής:

Στο σύνολο των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, που ήταν περίπου 75.000, επιμορφώθηκαν 46.728, δηλαδή ποσοστό περίπου 63%.

Στο σύνολο των εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, που ήταν περίπου 95.000, επιμορφώθηκαν 61.056, δηλαδή ποσοστό περίπου 65%.

Στο σύνολο των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, που ήταν περίπου 170.000, επιμορφώθηκαν 107.784, δηλαδή ποσοστό 63,4%.

Η πιστοποίηση των εκπαιδευτικών στα δύο έργα κάλυψε το χρονικό διάστημα ουσιαστικά από το 2005 έως το 2009, χωρίς να υπάρξει κενό χρόνου στη διαδικασία. Μάλιστα κατά τα έτη 2007 και 2008 εντάθηκαν οι περίοδοι πιστοποίησης, διότι υλοποιούνταν ταυτόχρονα και τα δύο υποέργα των Πράξεων.

Ανά βαθμίδα εκπαίδευσης παρατηρήθηκαν τα εξής:

Στο σύνολο των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, που ήταν περίπου 75.000, πιστοποιήθηκαν 35.242, δηλαδή ποσοστό περίπου 47%.

Στο σύνολο των εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, που ήταν περίπου 95.000, πιστοποιήθηκαν 45.981, δηλαδή ποσοστό περίπου 46%.

Στο σύνολο των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, που ήταν περίπου 170.000, πιστοποιήθηκαν 81.223, δηλαδή ποσοστό 48%, με το μεγαλύτερο πλήθος να πιστοποιείται στο έργο του *Επιχειρησιακού Προγράμματος Κοινωνία της Πληροφορίας (Ε.Π. Κ.τ.Π.)* και στο *Α' Επίπεδο*.

2ο Άρθρο: Αντιλήψεις και προτάσεις των Δασκάλων και των Νηπιαγωγών που ολοκλήρωσαν το Β' κύκλο επιμόρφωσης στις Νέες Τεχνολογίες (Μαλέσκος κ.α., 2009)

Στην παρούσα εισήγηση παρουσιάζονται τα αποτελέσματα έρευνας ο οποία πραγματοποιήθηκε σε δασκάλους και νηπιαγωγούς της Δυτικής Μακεδονίας που είχαν ολοκληρώσει το Β' κύκλο επιμόρφωσης στις Νέες Τεχνολογίες. Σκοπός της έρευνας ήταν η καταγραφή και διερεύνηση των αντιλήψεων και των απόψεων τους σχετικά με την επιμόρφωση και να καταγραφούν οι προτάσεις τους για πιο πετυχημένη εφαρμογή των νέων τεχνολογιών στη διδακτική πράξη καθώς και την καλύτερη οργάνωση επιμορφωτικών σεμιναρίων.

Οι εκπαιδευτικοί της έρευνάς δήλωσαν ότι είναι αρκετά ικανοποιημένοι από το πρόγραμμα επιμόρφωσης Β' επιπέδου «Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών στη χρήση και αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στην Εκπαιδευτική Διδακτική διαδικασία» και σκοπεύουν να αξιοποιήσουν τις Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία στην τάξη υπό προϋποθέσεις.

Οι εκπαιδευτικοί προβάλλουν την ανάγκη της συνεχούς επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών σε θέματα νέων τεχνολογιών και σε τομείς που τους ενδιαφέρουν και είναι χρήσιμοι στην καθημερινή διδακτική πρακτική. Τονίζεται επίσης η αναγκαιότητα της συμμετοχής των εκπαιδευτικών στην οργάνωση, στη μεθοδολογία, στο επιμορφωτικό υλικό και στους στόχους των προγραμμάτων επιμόρφωσης.

Θεωρούν τους επιμορφωτές του προγράμματος θετικούς, καταρτισμένους και φιλικούς. Χαρακτηρίζουν το επιμορφωτικό υλικό καλό, χρήσιμο, κατάλληλο, με περιθώρια βελτίωσης και -υπό προϋποθέσεις- αξιοποιήσιμο στη διδακτική πράξη.

Οι εκπαιδευτικοί είναι διατεθειμένοι να λειτουργήσουν ως πολλαπλασιαστές και να μεταφέρουν τις γνώσεις που απέκτησαν από το πρόγραμμα σε άλλους συναδέλφους στα πλαίσια ενδοσχολικής επιμόρφωσης.

3ο Άρθρο: Αξιολογώντας την επιμόρφωση Β' επιπέδου για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία στους φιλολόγους (Ζέττα κ.α., 2009)

Σύμφωνα με το άρθρο οι εκπαιδευτικοί αξιολογώντας το επιμορφωτικό πρόγραμμα Β' επιπέδου που παρακολούθησαν κατέγραψαν θετικές έως πολύ θετικές απόψεις. όσον αφορά την επίτευξη των στόχων του.

Με την ολοκλήρωση των προγραμμάτων, αλλά και κατά τη διάρκεια υλοποίησης τους διαπιστώθηκε από τους επιμορφωτές ότι παρά το εξαντλητικό και ιδιαίτερα απαιτητικό πρόγραμμα, οι στόχοι προσεγγίστηκαν σε σημαντικό βαθμό και οι επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί μετά την παρακολούθηση εμπλούτισαν τις γνώσεις τους στα νέα μεθοδολογικά και διδακτικά δεδομένα και απέκτησαν τη δεξιότητα σχεδιασμού εκπαιδευτικών σεναρίων με την αξιοποίηση των ΤΠΕ.

4ο Άρθρο: Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της επιμόρφωσης δασκάλων του Νομού Αττικής στη διδακτική αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Κουτσιλέου, 2015)

Το συγκεκριμένο άρθρο διαπιστώνει τις θετικές απόψεις των δασκάλων του Ν. Αττικής για τη χρήση και διδακτική αξιοποίηση των ΤΠΕ ως απόρροια της επιμόρφωσής τους. Η συγκεκριμένη έρευνα έδειξε ακόμη ότι οι δάσκαλοι του Ν. Αττικής μπορούν να χρησιμοποιούν συχνά και αποτελεσματικά τις ΤΠΕ, και κάποιες συγκεκριμένες μορφές τους, όπως τις εφαρμογές γραφείου, με αξιοσημείωτη επάρκεια. Μάλιστα, δεδομένου ότι οι περισσότεροι είχαν πιστοποιητικό Α' επιπέδου μόνο, τα αποτελέσματα θεωρούνται ιδιαίτερα ενθαρρυντικά, αφού έδειξαν απόπειρες χρήσης και προχωρημένων εφαρμογών, όπως σεναρίων διδασκαλίας Β' επιπέδου. Επίσης, χαρακτηριστικό της θετικής στάσης τους είναι ότι την υιοθετούν, παρόλο που αναγνωρίζουν πως πλήθος εξωτερικοί (π.χ. περιβαλλοντικοί) παράγοντες θέτουν εμπόδια, όπως στην περίπτωση της τεχνικής ή της διδακτικής υποστήριξής τους, αξιεπέραστα ενίοτε λόγω και της δεδομένης οικονομικής συγκυρίας με τα μειωμένα κονδύλια.

5ο Άρθρο: Η επίδραση της επιμόρφωσης στις Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών για τους εκπαιδευτικούς (Σέργγης & Κουτρομάνος, 2013)

Τα δεδομένα συλλέχθηκαν με χρήση ερωτηματολογίου από 272 εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι εκπαιδευτικοί, γενικά, αξιολόγησαν θετικά την επίδραση της επιμόρφωσης, οι γνώσεις και δεξιότητες τους στις ΤΠΕ βελτιώθηκαν, όχι όμως τόσο όσο θα επιθυμούσαν σε θέματα που αφορούν στις περιφερειακές μονάδες του υπολογιστή, στα βασικά προβλήματα λειτουργίας του και σε ζητήματα προστασίας του. Οι στάσεις των εκπαιδευτικών ήταν θετικές έναντι της αντιλαμβανόμενης χρησιμότητας των ΤΠΕ

και λιγότερο θετικές έναντι της αντιλαμβανόμενης ευκολίας χρήσης τους. Η χρήση των ΤΠΕ αυξήθηκε μετά την ολοκλήρωση της επιμόρφωσης, αλλά αυτή ήταν περιορισμένη σε συγκεκριμένα προγράμματα και κυρίως σε εφαρμογές γραφείου, το διαδίκτυο και η διδακτική αξιοποίηση των λογισμικών του Π.Ι.

Σημαντικό ενδιαφέρον παρουσιάζει το άρθρο αυτό σε σύγκριση με τα άλλα όσον αφορά τη μεθοδολογία της έρευνας. Το δείγμα επιχειρήθηκε να είναι αντιπροσωπευτικό όσον αφορά τις διαφορετικές ειδικότητες των εκπαιδευτικών της Β' εκπαίδευσης. Ειδικότερα στο δείγμα συμμετείχαν 272 εκπαιδευτικοί από σχολεία του νομού Αττικής. Από αυτούς το 64% (N=171) ήταν πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ΠΕ70-Δάσκαλοι) και το 36% (N=96) δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Μαθηματικοί=28, Φυσικοί=26, Αγγλικής φιλολογίας=42). Το 36,7% (N=99) του δείγματος ήταν γυναίκες και το 63,3% ήταν άνδρες (N=171). Το 58,5% (N=159) είχε παρακολουθήσει το Α' επίπεδο και το 41,5% (N=113) το Β' επίπεδο επιμόρφωσης. Για την διερεύνηση του σκοπού και των στόχων της παρούσας έρευνας δημιουργήθηκε έντυπο ερωτηματολόγιο, διαρθρωμένο σε τέσσερις ενότητες. Ο αρχικός του σχεδιασμός στηρίχθηκε στην ανασκόπηση της βιβλιογραφίας για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και σε προηγούμενες έρευνες που αξιοποίησαν ερωτηματολόγια. Η τελική του έκδοση στηρίχθηκε σε πιλοτική έρευνα με 20 εκπαιδευτικούς που είχαν παρακολουθήσει το Α' και Β' επίπεδο επιμόρφωσης καθώς επίσης σε συζητήσεις με επτά επιμορφωτές που δίδασκαν στις ανωτέρω δύο επιμορφώσεις. Η διανομή και η συλλογή των ερωτηματολογίων υλοποιήθηκε από τον Φεβρουάριο έως και τον Μάιο του 2012.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα συμπεράσματα από την ανασκόπηση των πέντε άρθρων θα παρουσιαστούν σε σχέση με τους τέσσερις άξονες ανάλυσης:

Άξονας 1: Το επίπεδο συμμετοχής και ανταπόκρισης των εκπαιδευτικών της Α/θμιας και Β/θμιας εκπαίδευσης στην Επιμόρφωση Α' και Β' επιπέδου και στη διαδικασία της πιστοποίησης.

Από το άρθρο των Γκλαβά κ.α. (2010) φαίνεται ότι πάνω από τους μισούς εκπαιδευτικούς Α'θμιας και Β'θμιας (63%) επιμορφώθηκαν στο Α' Επίπεδο και σχεδόν οι μισοί εκπαιδευτικοί (47%) είχαν πιστοποιηθεί στο Α' Επίπεδο έως το 2009. Οι εκπαιδευτικοί προσήλθαν με μεγαλύτερη ευκολία στην επιμόρφωση σε σχέση με την πιστοποίηση και αυτό προκύπτει από τη σχετικά μεγάλη διαφορά (16%) επιμορφωθέντων σε σχέση με τους πιστοποιημένους. Βέβαια η συγκεκριμένη έρευνα δε συσχέτισε τα παραπάνω δεδομένα με το αποτέλεσμα της πιστοποίησης όσον αφορά τους δείκτες επιτυχία ή αποτυχία στην πιστοποίηση. Βέβαια η δυνατότητα των αρχικών προγραμμάτων να μπορεί ο εκπαιδευτικός να συμμετέχει σε τρεις περιόδους πιστοποίησης ήταν υπέρ του δείκτη της επιτυχίας στην πιστοποίηση.

Άξονας 2. Το επίπεδο βελτίωσης συγκεκριμένων γνώσεων και δεξιοτήτων των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών

Οι Ζέττα κ.α. (2009) σε ένα δείγμα 50 φιλολόγων εστίασαν στο πρόγραμμα επιμόρφωσης Β' επιπέδου και επεσήμαναν ότι οι συμμετέχοντες αξιολόγησαν σε μεγάλο βαθμό θετικά τις πρακτικές γνώσεις που απέκτησαν από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα. Αντίστοιχα ευρήματα παρουσιάζουν οι Μαλέτσκος κ.α. (2009) με δείγμα 86 εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Οι Σέργης και Κουτρουμάνος (2013) συμπεραίνουν στην έρευνά τους ότι όσοι εκπαιδευτικοί παρακολούθησαν και τα δύο προγράμματα επιμόρφωσης, Α' και Β' επιπέδου, δήλωσαν υψηλότερες γνώσεις και δεξιότητες, θετικότερες στάσεις, υψηλότερη αντιλαμβανόμενη χρησιμότητα και ευκολία χρήσης έναντι των ΤΠΕ καθώς και μεγαλύτερη συχνότητα χρήσης για προσωπικούς και διδακτικούς σκοπούς. Αυτά τα αποτελέσματα, ως ένα βαθμό, υποδηλώνουν την επιτυχή επίδραση των προγραμμάτων (ειδικά του Β' επιπέδου) και καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι οι επιμορφώσεις μεγαλύτερης διάρκειας είναι περισσότερο αποτελεσματικές.

Άξονας 3. Το επίπεδο της αλλαγής στάσεων απέναντι στις ΤΠΕ

Σύμφωνα με τους Σέργη και Κουτρουμάνο (2013) οι στάσεις των εκπαιδευτικών ήταν θετικές έναντι της αντιλαμβανόμενης χρησιμότητας των ΤΠΕ και λιγότερο θετικές έναντι της αντιλαμβανόμενης ευκολίας χρήσης τους.

Η Κουτσιλέου (2015) διαπιστώνει ότι οι δάσκαλοι του Ν. Αττικής υιοθετούν θετική στάση για την αξιοποίηση των ΤΠΕ, παρόλο που αναγνωρίζουν πως πλήθος εξωτερικοί (π.χ. περιβαλλοντικοί) παράγοντες θέτουν εμπόδια, όπως στην περίπτωση της τεχνικής ή της διδακτικής υποστήριξής τους, αξεπέραστα ενίοτε λόγω και της δεδομένης οικονομικής συγκυρίας με τα μειωμένα κονδύλια.

Άξονας 4: Το επίπεδο χρήσης των ΤΠΕ για προσωπικούς και διδακτικούς σκοπούς μετά τη λήξη των προγραμμάτων επιμόρφωσης Α' και Β' επιπέδου.

Οι Σέργης & Κουτρουμάνος (2013) στην έρευνά τους διαπιστώνουν ότι η χρήση των ΤΠΕ αυξήθηκε μετά την ολοκλήρωση της επιμόρφωσης, αλλά αυτή ήταν περιορισμένη σε συγκεκριμένα προγράμματα και κυρίως σε εφαρμογές γραφείου, το διαδίκτυο και η διδακτική αξιοποίηση των λογισμικών του Π.Ι.

Η Κουτσιλέου (2015) διαπίστωσε στην έρευνά της ότι οι δάσκαλοι του Ν. Αττικής μπορούν να χρησιμοποιούν συχνά και αποτελεσματικά τις ΤΠΕ, και κάποιες συγκεκριμένες μορφές τους, όπως τις εφαρμογές γραφείου, με αξιοσημείωτη επάρκεια. Μάλιστα, δεδομένου ότι οι περισσότεροι είχαν πιστοποιητικό Α' επιπέδου μόνο, τα αποτελέσματα θεωρούνται ιδιαίτερα ενθαρρυντικά, αφού έδειξαν απόπειρες χρήσης και προχωρημένων εφαρμογών, όπως σεναρίων διδασκαλίας Β' επιπέδου.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Συνοψίζοντας τα ερευνητικά ευρήματα των άρθρων που παρουσιάστηκαν εμπλουτίζουν με σχετικά πρόσφατα δεδομένα την ελληνική βιβλιογραφία σχετικά με τις επιμορφώσεις των εκπαιδευτικών στις ΤΠΕ Α' και Β' Επιπέδου, δεν είναι όμως ικανά να γενικευτούν και να δώσουν μια ασφαλή εικόνα για την

υπάρχουσα κατάσταση που επικρατεί στην Α/θμια και στη Β/θμια εκπαίδευση σε σχέση με την αξιοποίηση των ΤΠΕ και σε σχέση με αρχικούς στόχους που έθεσαν εξαρχής τα επιμορφωτικά προγράμματα Α' και Β' Επιπέδου.

Αυτό που μπορούμε να προτείνουμε είναι σύμφωνα με αυτό που προτείνουν στο άρθρο τους οι Σέργης και Κουτρομάνος (2013) ότι είναι απαραίτητο να γίνουν στο άμεσο μέλλον διαχρονικές έρευνες που να εστιάζουν στην αξιολόγηση των προγραμμάτων Α' και Β' επιπέδου με μεγαλύτερου μεγέθους και γεωγραφικής διασποράς δείγμα, αλλά και με τη χρήση ποιοτικών μεθόδων συλλογής και ανάλυσης των δεδομένων. Οι έρευνες αυτές θα μπορούσαν να εξετάσουν σε βάθος τις επιπτώσεις των προγραμμάτων αυτών στις μεθόδους χρήσης των ΤΠΕ από τους εκπαιδευτικούς και στην αλλαγή των στάσεών τους. Η οπτική γωνία της έρευνας αυτής θα μπορούσε να μετατοπιστεί και στους μαθητές (τελικούς καταναλωτές), με τη μελέτη της επίδρασης που είχε στην απόδοση, στα κίνητρα και στην επίδοση των ιδίων, η επιμόρφωση που έλαβαν οι εκπαιδευτικοί τους.

Για να έχουν οι μελλοντικές επιμορφώσεις των εκπαιδευτικών στην Ελλάδα καλύτερα αποτελέσματα, προτείνεται να εστιάζουν και σε άλλες μορφές επιμόρφωσης, όπως στην ενδοσχολική επιμόρφωση, που θα μπορεί να συνδυάζει ίσως καλύτερα τη θεωρία με τη διδακτική πρακτική.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Γιαβρίμης, Π. (2013). Νοηματοδοτήσεις Εκπαιδευτικών για την Αποτελεσματικότητα της Επιμόρφωσης στην Ένταξη των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Πράξη.

Α. Λαδιάς, Α. Μικρόπουλος, Χ. Παναγιωτακόπουλος, Φ. Παρασκευά, Π. Πιντέλας, Π. Πολίτης, Σ. Ρετάλης, Δ. Σάμψων, Ν. Φαχαντίδης, Α. Χαλκίδης (Επιμ.), *Πρακτικά Εργασιών 3ου Πανελληνίου Συνεδρίου, Ένταξη των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία, 10-12 Μαΐου 2013*. Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Πειραιάς. Ανακτήθηκε 27 Σεπτεμβρίου, 2015, από <http://www.etpe.eu/custom/pdf/etpe2012.pdf>

Γκλαβάζ, Σ., Μπαμπά, Μ., Παπασακελλαρίου, Α., Βεντούρης, Α., & Σκαλτσάς, Η. (2010). Απολογισμός των έργων επιμόρφωσης-πιστοποίησης εκπαιδευτικών σε βασικές δεξιότητες των ΤΠΕ στην εκπαίδευση. *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, 16, 226-240.

Δημητρακοπούλου, Α., (2003). *Διαστάσεις αξιοποίησης των Τ.Π.Ε. στην Ελληνική Εκπαίδευση: υπάρχουσα κατάσταση και ενέργειες βελτίωσης*. Πρακτικά 2ου Συνεδρίου στη Σύρο – Τ.Π.Ε. στην Εκπαίδευση, 30-41. Ανακτήθηκε 26 Σεπτεμβρίου, 2015, από <http://www.etpe.gr/custom/pdf/etpe494.pdf>

Ζέττα, Β., Παπακωνσταντίνου, Σ., & Αποστολίδης, Γ. (2009). Αξιολογώντας την επιμόρφωση Β' επιπέδου για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία στους φιλολόγους Σερρών, Δράμας και Καβάλας. Στο Π. Πολίτης (επιμ.), *Πρακτικά 1ου Εκπαιδευτικού Συνεδρίου "Ένταξη και χρήση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία"* (σ. 307-313), Βόλος, Οκτώβριος 2009. Ανακτήθηκε στις 26 Σεπτεμβρίου, 2015, από <http://www.etpe.gr/custom/pdf/etpe1451.pdf>

Κουτσιλέου, Σ. (2015). Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της επιμόρφωσης δασκάλων του Νομού Αττικής στη διδακτική αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών. *Heal journal*, Περιοδικό Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, τόμος 1 (α.1). Ανακτήθηκε στις 26 Σεπτεμβρίου, 2015, από <http://healjournal.seab.gr/index.php/hli/article/view/49/18>

Μαλέτσκος, Α., Πενέκελης, Κ., Ζίκος, Ζ., Μπλιούμη, Ε., & Ραππά, Ε. (2009). Αντιλήψεις και προτάσεις των Δασκάλων και των Νηπιαγωγών που ολοκλήρωσαν το Β' κύκλο επιμόρφωσης στις Νέες Τεχνολογίες. Στο Π. Πολίτης (επιμ.), *Πρακτικά 1^{ου} Εκπαιδευτικού Συνεδρίου "Ένταξη και χρήση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία"* (σ. 202-208), Βόλος, Απρίλιος 2009. Ανακτήθηκε στις 27 Σεπτεμβρίου, 2015, από <http://www.etpe.gr/custom/pdf/etpe1447.pdf>.

Μητσιοπούλου, Ο., Βεκύρη, Ι. (2011). Ατομικοί και Σχολικοί παράγοντες που επηρεάζουν τη χρήση των ΤΠΕ στη διδασκαλία από εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. *2^ο Πανελλήνιο Συνέδριο, Ένταξη και Χρήση των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διαδικασία*, (σ. 545-554). 28-30 Απριλίου 2011. Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα. Ανακτήθηκε 27 Σεπτεμβρίου, 2015, από <http://www.etpe.eu/custom/pdf/etpe1734.pdf>

Μπέλλου, Ι., Λαδιάς, Α., & Μικρόπουλος, Τ. Α. (2010). Επιμόρφωση εκπαιδευτικών Πληροφορικής: Χαρακτηριστικά και προτιμήσεις. *Πρακτικά 5^{ου} Συνεδρίου Διδακτικής της Πληροφορικής*, Αθήνα, Απρίλιος 2010.

Σέργης Σ., & Κουτρομάνος Γ. (2013). Η επίδραση της επιμόρφωσης στις Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών για τους εκπαιδευτικούς. *Θέματα Επιστημών και Τεχνολογίας στην Εκπαίδευση*, 6(1-2), 67-84. Ανακτήθηκε 26 Σεπτεμβρίου, 2015, από <http://earthlab.uoi.gr/thete/index.php/thete/article/view/157>